

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl moterų verslininkių. Konkrečios srities politika ES augimui ir užimtumui didinti (nuomonė savo iniciatyva)

(2012/C 299/05)

Pranešėja **Madi SHARMA**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2012 m. sausio 19 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Moterų verslininkių. Konkrečios srities politika ES augimui ir užimtumui didinti.

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. birželio 28 d. priėmė savo nuomonę.

482-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. liepos 11–12 d. (liepos 11 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 121 nariui balsavus už, 7 – prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos dėl moterų verslumo skatinimo Europoje

1.1 Šioje nuomonėje pateikiami **keturi pagrindiniai konkretūs pasiūlymai** dėl politinių veiksmų, skirtų skatinti ir ugdyti moterų verslumą ir taip prisidėti prie tvaraus Europos ekonomikos augimo. Nuomonėje visas dėmesys sutelkiamas į moterų verslumą ir neaptariami kiti moterų dalyvavimo darbo rinkoje arba sprendimų priėmimo procese aspektai.

1.2 Šios politikos rekomendacijos nėra išlaidų požiūriu neutralios, tačiau tos nedidelės investicijos, kurias turės padaryti Europos Komisija ir valstybės narės, atsipirks atnešdamos daug didesnės naudos, nes padidėjus moterims priklausančių įmonių ir ten sukūrus darbo vietų bus gauta papildomos ekonominės naudos. Taip pat galima pažymėti, kad lėšas būtų galima perskirstyti – skirti ne mažai reikšmės turintiems projektams, bet tvirčiau paremti tikslus.

1.3 Be to, norint įgyvendinti šias politikos rekomendacijas nereikės kurti jokių naujų struktūrų, šias rekomendacijas galės pritaikyti esamos už ekonomikos vystymąsi atsakingos ministerijos – o ne už lyčių klausimus atsakingos ministerijos, **nes moterų verslumas yra „ekonomikos“ dalykas.**

1.4 Šias rekomendacijas galima pagrįsti investicijų, gautų iš panašaus pobūdžio iniciatyvų JAV, gražos rodikliais: moterų verslininkių skaičius išaugo dukart, sukurta daugiau darbo vietų, visuomenei tai buvo ekonomiškai naudinga. Didžiausią poveikį padarė privalomi reikalavimai dėl duomenų rinkimo ir viešųjų pirkimų politikos ⁽¹⁾.

1.5 Europos Komisijoje ir kompetentingose valstybių narių ministerijose (pageidautina ne tose, kurios atsakingos už lyčių klausimus, – šitaip atskirtume atsakomybę už ekonomikos klausimus nuo atsakomybės už lyčių lygybės klausimus) įsteigti **Europos moterų verslo nuosavybės skyrius**, nekuriant visiškai naujų struktūrų.

1.6 Europos Komisijoje ir valstybių narių ministerijose, atsakingose už įmonių reikalus, **paskirti direktorių (pasiuntinį) arba vyriausiąjį įgaliotinį moterų įmonių klausimams spręsti**, kurio funkcijos būtų tarpžinybinės ir kuris būtų atsakingas už informavimą, kokios ekonominės naudos duoda aktyvesnis moterų skatinimas pradėti ir plėtoti verslą.

1.7 **Rinkti duomenis ir rengti kasmetines politikos ir tyrimų apžvalgas** apie visų Europos regionų moterų įmones, valdžios institucijų departamentuose ir žinybose duomenis dažniau skirstant pagal lytį.

1.8 **Griežčiau vykdyti esamus lyčių lygybę reglamentuojančius teisės aktus.** Todėl vienas svarbiausių dalykų būtų užtikrinti, kad išteklių ir lėšų skirstymas būtų analizuojamas pagal lytį ir taip užtikrinamas skaidrumas, atskaitomybė ir deramas sąžiningumas – įrodoma, kad tikrai laikomasi lyčių lygybės reikalavimų.

1.9 Norint sukurti moterims verslininkėms palankią aplinką reikėtų apsvarstyti galimybe:

- į diskusijas ir komunikacinę veiklą įtraukti vyrus;
- naikinti lyčių stereotipus, ypač švietimo ir profesinėje srityje;
- propaguoti akademinės studijas, kurios galėtų paskatinti moteris steigti naujas įmones;
- užtikrinti, kad finansavimo ir išteklių skyrimo sąlygos būtų sąžiningos ir vienodos visiems ir
- gerinti savarankiškai dirbančiųjų socialinę apsaugą.

⁽¹⁾ 1988 m. Moterų verslo nuosavybės įstatymas (angl. *Women's Business Ownership Act*) (HR5050) <http://www.nwbc.gov/sites/default/files/nwbc05.pdf>.

2. Aplinkybės

2.1 ES ekonomikos augimas ir mažosios bei vidutinės įmonės (MVĮ)

2.1.1 Europos Parlamento rezoliucijoje dėl moterų verslumo mažosiose ir vidutinėse įmonėse ⁽²⁾ pripažįstama: „kadangi verslininkų skaičius valstybėse narėse skiriasi; kadangi, nepaisant to, jog per pastarąjį dešimtmetį MVĮ įkūrusių moterų skaičius išaugo, vyrai labiau nei moterys individualią veiklą laiko perspektyvia karjeros galimybe, o Europos Sąjungoje verslininkėmis yra tik 1 iš 10 moterų, o verslininkais – 1 iš 4 vyrų; kadangi moterys sudaro apie 60 proc. visų universitetų absolventų, tačiau darbo rinkoje moterų, dirbančių visą darbo dieną, dalis per maža, ypač verslo srityje; kadangi labai svarbu skatinti moteris ir sudaryti joms sąlygas steigti verslo įmones norint sumažinti esamą lyčių nelygybę“.

2.1.2 Kai Europą ištiko finansų krizė, taupymas tapo svarbiausia priemone krizei įveikti. Tik visai neseniai be kalbų apie taupymą pasigirdo ir pasiūlymų investuoti. Daugiausia dėmesio reikia skirti politikai, kuria skatinamas ekonomikos augimas.

2.1.3 Nuolat kintančioje aplinkoje, kurioje vyrauja netikrumas, nuolatinis nepastovumas ir vis didėjanti pasaulinė konkurencija, vienas svarbiausių dalykų norint užtikrinti Europos ekonomikos konkurencingumą ir lankstumą yra suprasti, kokių svarbų vaidmenį atlieka verslininkai savo investicijomis padėdami ekonomikai atsigausti. Europos Komisija vertina MVĮ vaidmenį mūsų visuomenei, todėl vienu svarbiausių jos tikslų tapo išnaudoti MVĮ potencialą.

2.1.4 Verslininkai padeda didinti užimtumą ir yra svarbiausias vietos ir regionų bendruomenių gerovės šaltinis – šia prasme jų reikšmė dar labiau padidėjo ⁽³⁾. Europos Sąjunga Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategijoje, Smulkiojo verslo akte, strategijoje „Europa 2020“ ir naujojoje programoje COSME ⁽⁴⁾ tvirtai pareiškė, kad svarbiausias jos veiklos prioritetas siekiant teigiamų rezultatų yra MVĮ interesai.

2.1.5 Nacionalinės ir vietos sąlygos, kuriomis Europos Sąjungoje veikia MVĮ, yra labai skirtingos, kaip ir pačių MVĮ pobūdis. Todėl politikoje, kuria sprendžiamos MVĮ problemos, reikia visapusiškai atsižvelgti į šią įvairovę ir visapusiškai laikytis subsidiarumo principo („visų pirma galvokime apie mažuosius“, žr. Smulkiojo verslo aktą Europai).

2.1.6 Neseniai priimtoje nuomonėje dėl komunikato „Smulkus verslas dideliame pasaulyje – nauja partnerystė, kuria MVĮ padedama pasinaudoti pasaulinėmis galimybėmis“ ⁽⁵⁾ EESRK pažymi, kad Komisija remiasi lyčių lygybės versle

⁽²⁾ (2010/2275 (INI)).

⁽³⁾ EESRK nuomonė dėl Įsidarbinimo galimybės ir verslumo: pilietinės visuomenės, socialinių partnerių ir vietos bei regionų valdžios institucijų vaidmuo siekiant lyčių lygybės (OL C 256, 2007 10 27, p. 114).

⁽⁴⁾ 2014–2020 m. Įmonių ir MVĮ konkurencingumo programa (COSME).

⁽⁵⁾ COM(2011) 702 final.

prielaida, bet nepateikia konkrečių rekomendacijų, kaip spartėjant tarptautiniams procesams paremti moterims priklausančias MVĮ.

2.1.7 **Europa neturi infrastruktūros, kuria būtų konkrečiai remiamas moterų verslumas.** Jokioje iš paminėtų politikos sričių, jokia iš taikytų paramos priemonių arba nuostatų nebuvo visapusiškai atsižvelgiama į skirtingų lyčių verslo nuosavybės klausimus, taip pat nebuvo įvardytos augimo galimybės ar verslo sektoriaus įvairovė (namudinės įmonės, mikroįmonės, šeimos valdomos įmonės).

2.2 Dabartinė moterims priklausančioms įmonėms taikoma politika

2.2.1 Moterims priklausančios įmonės turi didžiulės svarbos Europos ekonomikos būklei. Jau daugiau kaip prieš dešimt metų valdžios institucijos ir įvairios viešojo, privačiojo ir akademinio sektorių organizacijos pripažino, kad moterų įmones verta remti ir politiniais, ir praktiniais sumetimais. Rezultatas – daugiau informacijos, kaip šios įmonės prisideda prie ekonomikos.

2.2.2 Šiuo metu Komisija kartu su valstybėmis narėmis stengiasi rasti būdų, kaip pašalinti kliūtis, dėl kurių moterys nesiryžta pasirinkti verslininkų kelio; tuo tikslu vykdomos įvairios iniciatyvos, be kita ko:

— 2011 m. lapkričio 15 d. per ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos organizuotą renginį įkurtas Europos moterų verslininkų konsultantų tinklas. Šis tinklas S– vienas iš 2011 m. SVA peržiūros metu pasiūlytų veiksmų, jis vykdo ir padeda vykdyti veiksmus, kuriais propaguojamas, remiamas ir skatinamas moterų verslumas.

— Europos politikos formuotojų tinklas moterų verslumui skatinti (WES).

— Moterų verslumo portalas ⁽⁶⁾.

3. Ekonominis potencialas

3.1 ES skatina pažangą, bet dar turi imtis papildomų svarbių priemonių, kad išlaisvintų visą įmonių, ypač moterims priklausančių MVĮ, potencialą. Verslo srityje moterys pernelyg dažnai lieka nepastebėtos – tai pasakytina apie žiniasklaidą, verslui atstovaujancias organizacijas ir poveikio politikos formavimui mechanizmus.

3.2 Verslumo srityje vis dar didelė lyčių nelygybė, todėl moterų verslininkų yra mažiau. Šiandien Europoje moterys verslininkės sudaro ne daugiau kaip 30 proc. visų verslininkų. Tai dar viena priežastis, kodėl neišnaudojamas ekonomikos augimo potencialas.

⁽⁶⁾ Žr.: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/women/portal/>.

3.3 2012 m. moterims priklausančių įmonių reikšmė yra didelė kaip niekada; moterims priklausančios įmonės veikia visoje Europoje ir kaimyniniuose regionuose, pavyzdžiui, EURO-MED (7), kiekviename sektoriuje; prisidėdamos prie ekonomikos augimo, naujų darbo vietų kūrimo ir išsaugojimo jos turi didžiulės reikšmės užtikrinant, kad ekonomika atsigaūtų ir augtų.

3.4 Daugiausia nerimo kelia tai, kad tokiu laikotarpiu, kai valstybės finansavimas verslui remti daugelyje šalių mažinamas, o įmonės visomis išgalėmis stengiasi išgyventi ir augti, paramos moterims priklausančioms įmonėms politika, nepaisant skambių žodžių, į darbotvarkes neįtraukiama. Moterims priklausančios įmonės – tai milijardų eurų šaltinis (8), kurį privalu pripažinti, o ne ignoruoti.

3.5 Vienas sunkiausių uždavinių, kurį reikia išspręsti norint kiekybiškai įvertinti Europos moterų įmones, yra duomenų – ir kiekybinių, ir kokybinių, – trūkumas. Verslo registruose ir daugelyje valstybės statistikos šaltinių (įskaitant PVM mokėtojų registrą) duomenys nėra skirstomi pagal lytį. Bankai ar paramos verslui organizacijos duomenų pagal lytį dažniausiai taip pat neskirsto.

3.6 Nepaisant šių trūkumų, kai kuriuose nuosekliuose informacijos apie verslumą ir savarankišką darbą šaltiniuose informacija apie moterų ir vyrų verslo veiklą yra teikiama. Pavyzdžiui, tokią informaciją atspindi Pasaulinės verslumo stebėsenos ir ataskaitos (angl. *Global Entrepreneurship Monitor* (GEM)) ir daugumoje Europos šalių atliekamos metinės gyventojų apžvalgos (gyventojų surašymai). JAV renkami duomenys – pavyzdys, kuriuo galėtų sekti Europa (9).

3.7 Iš tyrimų duomenų (10) matyti, kad moterims priklausančios įmonės daugiau negu kiti darbdaviai investuoja į savo darbuotojų mokymą, apie du trečdaliai tokių įmonių stengiasi gilinti savo vadovų vadybinius įgūdžius. Tikėtina, kad investicijos augimo perspektyvų turinčiam moterims priklausančiam verslui paremti gali atnešti didesnę grąžą negu investicijos į verslą apskritai.

3.8 Dauguma statistinių duomenų yra paremti konservatyviomis prognozėmis ir turima nemažai tyrimų duomenų, iš kurių matyti, kad augimo aktyviau siekia moterys verslininkės, įskaitant ir tas, kurios auginą vaikus (11). Jungtinės Karalystės „Natwest Bank“ atliktas tyrimas parodė, kad 88 proc. moterų (vyrų – 74 proc.) prognozavo savo verslo augimą. Prognozuotas vidutinis 25 proc. augimas.

4. Lyčių lygybė versle

4.1 ES etinė pareiga yra užtikrinti moterims tai, ko jos iš tikrųjų nusipelno. Lyčių lygybės darbotvarkė turi nuolat būti

(7) EESRK nuomonė dėl Moterų verslumo skatinimo Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybėse (OL C 256, 2007 10 27).

(8) Žr. www.wescotland.co.uk/wepg.

(9) <http://womeninbusiness.about.com/od/wibtrendsandstatistics/a/statswibindustr.htm>

(10) <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/enterprise/docs/b/11-1078-bis-small-business-survey-2010-women-led-businesses-boost.pdf>

(11) http://www.enterprising-women.org/static/ew_growthreport.pdf.

ES sprendimų priėmimo proceso dėmesio centre. Krizės laikotarpiu „lytinis teisingumas“ tampa dar svarbesnis. Diskusijoje privalo dalyvauti abi pusės – ir vyrai, ir moterys, – kadangi pernelyg dažnai su moterimis susijusių klausimų spręsti imasi tik moterys.

4.2 Lyčių aspekto integravimo politika, įskaitant teisės aktus, vykdoma visoje Europoje, bet be didelių pastangų vykdyti išteklių arba lėšų suteikimo pagal lytis analizę. Norint užtikrinti skaidrumą, atskaitomybę ir deramą sąžiningumą, kurie būtų įrodymas, kad laikomasi lyčių lygybės reikalavimų, tokia analizė būtina.

4.3 Tai yra privaloma pagal JK teisę vykdamas „Lyčių lygybės pareigą“ (angl. *Gender Equality Duty*) (12), įpareigojančią visus valdžios institucijų atstovus einant savo pareigas dėti deramas pastangas:

— užkirsti kelią neteisėtai diskriminacijai ir priekabiavimui dėl lyties,

— skatinti lygias vyrų ir moterų galimybes.

Tam būtina skiriamų išteklių ir lėšų analizė, kad būtų įrodytas neutralumas lyčių atžvilgiu.

4.4 Lyčių lygybės pareigos koncepcija yra svarbi norint užtikrinti lyčių lygybę numatant atsakomybę ir vykdamas išteklių skyrimo analizę bei duomenų pagal lytį rinkimą. Tai padėtų politikos formuotojams įvertinti tikrąjį poveikį moterų verslumui. (Pavyzdžiui, Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ar Europos socialinio fondo (ESF) atveju ES skiria lėšas valstybėms narėms, kurios šias lėšas paskirsto regionų lygmeniu. Dažnai minėtos lėšos panaudojamos darbo vietoms kurti steigiant naujas įmones, bet nė vienu momentu neužsimenama apie lyčių klausimą.) Norint užtikrinti lyčių lygybės skaidrumą visų lygmenų politikos formuotojai turėtų domėtis ir analizuoti, kaip lyties požiūriu paskirstomi pinigai.

4.5 Lytis gali būti „padidinauoju stiklu“, kuris padės suprasti ir pašalinti kitokią nelygybę (rasinę, dėl negalios ar amžiaus). Kad lyčių aspektas būtų veiksmingai integruojamas visoje Europoje, reikia laikytis integruoto požiūrio, kaip kad pabrėžta OECD ataskaitoje „Augimo skatinimas mažinant atotrūkį tarp lyčių“ (angl. *Tackle gender gap to boost growth*) (13). Domintis lyčių klausimu reikia atsivėlgti į visus lygybės aspektus ir tai turi poveikio visiems – vyrams ir moterims. Domintis lyčių klausimu pripažįstama, kad moterų ir vyrų nelygybę lemia neteisingumas arba visiems poveikį darantys stereotipai.

(12) <http://freedownload.is/doc/overview-of-the-gender-equality-duty-11622854.html>.

(13) http://www.oecd.org/document/0,3746,fr_21571361_44315115_50401407_1_1_1_1,00.html.

4.6 Lyties aspekto analizė būtina norint išvengti išteklių švaistymo švietimo ir mokymo srityse, didesnio sveikatos sutrikimų skaičiaus, ekonominių šnaudų įmonėse, kuriose nevertinami moterų gebėjimai ir nepripažįstamas jų potencialas bei gabumai. Be to, norint įgalinti įvairaus amžiaus moteris ypač svarbu remti karjeros vystymą, nugalėti stereotipus ir įveikti vadinamąsias „stiklines lubas“. Žiniasklaida ir visuomenė turėtų daugiau dėmesio skirti pavyzdį rodančioms moterims ir moterims lyderėms, kad būtų propaguojamos teigiamos ekonominės permainos, prie kurių vystymo prisideda moterys.

5. Rekomendacijos

5.1 Politiniai veiksmai

5.1.1 EESRK pripažįsta, kad Europoje dabar griežto taupymo priemonių laikas, bet nesudėtinga konkreti politika moterims priklausančių įmonių srityje galėtų užtikrinti investicijų grąžą, kuri būtų didesnė už kuklius ES ir valstybių narių įnašus į šių keturių pasiūlymų įgyvendinimą.

5.1.2 Šie pasiūlymai pasirinkti ne atsitiktinai: tai konsultacijų su moterimis verslininkėmis ir verslo asociacijomis rezultatas. Panašios rekomendacijos pateiktos ir Europos Parlamento rezoliucijoje⁽¹⁴⁾. Dar svarbiau yra tai, kad panašios priemonės pradėtos taikyti JAV priėmus įstatymą dėl moterų versle (angl. *Women's Business Ownership Act*) (1988 m.). Didžiausią poveikį turėjo privalomi elementai, susiję su duomenų rinkimu ir viešaisiais pirkimais. Šiuo metu JAV moterų verslininkių santykis su vyrais verslininkais yra maždaug 2:1 (savo verslą turinčių moterų skaičiaus procentinė dalis, palyginti su bendru įmonių skaičiumi JAV, nuo 26 proc. 1992 m. išaugo iki 57 proc. 2002 m.). Dėl to padvigubėjo moterų verslininkių skaičius, sukurta daugiau darbo vietų ir išaugo ekonominė nauda visuomenei.

5.1.3 Pasiūlymai būtų tokie:

5.1.3.1 Europos Komisijoje ir kompetentingose valstybių narių ministerijose **įsteigti moterų verslininkių skyrius**. Pageidautina ne tose ministerijose, kurios atsakingos už lyčių klausimus, kad atsakomybė už ekonominę įmonių veiklą ir lyčių lygybės klausimus būtų aiškiai atskirta. Šiems skyriams reikia suteikti rimtus įgaliojimus nustatant tikslus ir skiriant išteklius. Šiuo metu įmonių ir pramonės GD tik 1 darbuotojas iš 900 užsiima išimtinai moterų verslumo Europoje klausimais!

5.1.3.2 Europos Komisijoje ir valstybių narių ministerijose, atsakingose už įmonių reikalus, **paskirti direktorių (pasiuntinių) arba vyriausiąjį įgaliotinį moterų įmonių klausimams spręsti**, bet jo funkcijos būtų tarpžinybinės ir jis būtų atsakingas už informavimą, kokios ekonominės naudos duoda moterų skatinimas pradėti ir plėtoti verslą. Tai būtų laikinos pareigos (4–10 m. laikotarpiui, atsižvelgiant į ekonominę padėtį ir finansavimo struktūrą) su labai aiškiais įgaliojimais, konkrečiais tikslais ir atskaitomybe. Direktoriui (pasiuntiniui) arba vyriausiajam įgaliotiniui moterų įmonių klausimams spręsti

taip pat būtų galima patikėti karjeros pramonėje arba akademiame pasaulyje populiarinimą, kadangi tai padeda plėtoti moterų verslumą tokiose srityse kaip moksliniai tyrimai, mokslas, aukštosios technologijos, tiesioginiai pardavimai ir elektroninių priemonių (IRT) plėtra.

5.1.3.3 **Rinkti esminius duomenis**, leidžiančius įvertinti ir apskaičiuoti lėšų skyrimą moterims verslininkėms, nes tai pagrindinė priežastis, dėl kurios moterys yra diskriminuojamos verslo aplinkoje, ypač pradiname verslo etape. Rengti kasmetines politikos ir mokslinių tyrimų apžvalgas apie visų Europos regionų moterų įmones. Valdžios institucijų departamentuose ir žinybose rinkti daugiau pagal lytį suskirstytų duomenų ir juos padaryti prieinamesnius. Labai svarbu, kad įmonių ir pramonės GD ir už ekonomikos vystymą atsakingos ministerijos visose valstybėse narėse vykdytų **lyčių poveikio vertinimą** rinkdamos atitinkamus duomenis apie, pavyzdžiui, moterų verslininkių skaičių, moterims priklausančių įmonių skaičių, tokių įmonių darbuotojų skaičių, išteklių skyrimą tokioms įmonėms ir verslininkėms. Svarbu atkreipti dėmesį, kad tokios šalys kaip Australija, Kanada ir JAV rinkdamos ir analizuodamos šiuos duomenis sėkmingai padidino moterų verslumo lygį.

5.1.3.4 **Griežčiau vykdyti lyčių lygybę reglamentuojančius teisės aktus**. Naujausi duomenys rodo, kad moterų nedarbas Europoje pasiekė aukščiausią lygį per pastaruosius 23 metus. Taip pat rekordiškai aukštas jaunimo, įskaitant daugelį jaunų absolvenčių, nedarbo lygis. Visoje Europoje išlieka vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas ir moterims nepakankamai atstovaujama sprendimų priėmimo procese. Labai svarbu, kad ES ir valstybės narės vykdytų joms tenkančias su lyčių lygybe susijusias pareigas informaciją suskirstydamos pagal lytį, ypač duomenų rinkimo ir išteklių skyrimo srityje.

5.2 Pilietinės visuomenės veiksmai

5.2.1 Siūloma:

5.2.1.1 Turint omenyje, kad visa su moterų verslumo ir moterims priklausančių įmonių skatinimu susijusi veikla visuomeniniu ir ekonominiu požiūriu yra naudinga visiems, vyrus reikia raginti dalyvauti šioje diskusijoje ir pripažinti moterų, kaip verslininkių, veiklos skatinimo pridėtinę vertę. Atitinkami komunikacijos būdai, tinklai ir mokymai turėtų būti skirti abiem lytims, o socialinė apsauga taip pat turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi vienodo požiūrio į visus visuomenės narius principo.

5.2.1.2 Užtikrinti galimybes visiems užsiimti verslu, pasitelkiant švietimą, padedantį pašalinti su verslininkais susijusius lyčių stereotipus, bei pakoreguoti verslininkams apibūdinti vartojamą kalbos stilių ir terminus Kartu užtikrinti, kad dabartinė parama verslininkams, skirta universitetų ir tęstinio mokymo srityje, būtų patraukli ir naudinga jaunos moterims, kadangi tai leistų sumažinti skirtumą tarp verslą pradedančių jaunų vyrų ir jaunų moterų skaičiaus.

⁽¹⁴⁾ (2010/2275 (INI)).

5.2.1.3 Skatinti tradicines ir netradicines įvairaus amžiaus moterų karjeros galimybes lyties požiūriu neutraliu būdu. Europoje yra daug aukštos kvalifikacijos diplomuotų moterų, kurių daugelis šiuo metu dėl krizės nedirba ir kurios galbūt nepagalvojo, kad nuosavas verslas galėtų būti išeitis.

5.2.1.4 Sukurti specialiai moterims skirtus verslo centrus, kurie užtikrintų pagrindinę verslo informaciją, ryšius, dalijimąsi žiniomis, mokymus ir konsultacijas. Tokių centrų kai kuriose ES šalyse nėra ir, plėtojant verslo asociacijų ir prekybos rūmų veiklą visoje ES jiems dažnai skiriamas nepakankamas finansavimas. Tačiau, kai skiriami konkretūs išteklių, šie centrai gali būti labai veiksmingi skatinant moterų verslumą. Vokietijoje yra daug geriausios praktikos pavyzdžių.

5.2.1.5 Užtikrinti paramą ir prieigą prie informacijos, lėšų ir išteklių mokslinių tyrimų, mokslo ir technologijų srityse moterims, norinčioms įsteigti savo įmonę arba plėtoti mokslinius tyrimus ar inovacijas.

5.2.1.6 Finansų įstaigos turėtų persvarstyti savo poziciją dėl informacijos apie skolinimą atskleidimo atsižvelgiant į lyties

aspektą. Yra tyrimų, rodančių, kad moterims skolinama nedaug ir dažnai už gerokai didesnę palūkanų normą negu vyrams⁽¹⁵⁾.

5.2.1.7 Peržiūrėti visiems verslininkams taikomas socialinės apsaugos nuostatas ir ypač praktinius aspektus, susijusius su socialinės apsaugos užtikrinimu moterims verslininkėms nėštumo laikotarpiu, auginant vaikus ir globojant kitus šeimos narius. Komisijos veiksmų plane „Europos verslumo darbotvarkė“⁽¹⁶⁾ pabrėžiama, kad būtina sukurti geresnes socialinės apsaugos sistemas, bet nėra žingsnių į priekį pateikiant atitinkamus pasiūlymus.

5.2.1.8 ES lygiu sudaryti ir įgyvendinti susitarimą dėl viešosios žiniasklaidos, kad viešosios žiniasklaidos atstovai valstybėse narėse būtų raginami išsipareigoti siekti tikslo skleidžiant su verslumu susijusią informaciją užtikrinti lyčių pusiausvyrą: moteris iš „moterišku“ rubrikų reikia perkelti į verslo puslapius! Tyrimai rodo, kad žiniasklaidoje pateikiama informacija gali turėti stiprų ir teigiamą poveikį moterų verslininkių įvaizdžiui ir požiūriui į jas. Platesnis sėkmingos moterų verslininkių, kurios gali būti pavyzdžiu, patirties pristatymas žiniasklaidoje turėtų apčiuopiamą poveikį visuomenės požiūriui į moteris verslininkes.

2012 m. liepos 11 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Žr., pavyzdžiui, „Women and banks - Are female customers facing discrimination?“ (Moters ir bankai. Ar moterų vartotojos yra diskriminuojamos?), IPPR (Viešosios politikos tyrimų instituto) ataskaita, 2011 m. lapkričio mėn., skelbiama http://www.wireuk.org/uploads/files/women-banks_Nov2011_8186.pdf; „Women's business ownership: a review of the academic, popular and internet literature“ (Moterims priklausančios įmonės: akademinės, populiariosios ir internetinės literatūros apžvalga), skelbiama <http://www.bis.gov.uk/files/file38362.pdf>.

⁽¹⁶⁾ COM(2004) 70 final.